

Sine 20/2017-OKK

V Praze 15. března 2017

Výtisk č.:

Stanovisko

Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí k návrhu zákona o výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu a o změně zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů, (nominační zákon)

I.

K celkovému zaměření návrhu

Předkladatelem návrhu zákona o výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu a o změně zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů, (nominační zákon) je Ministerstvo financí (dále jen „MF“). Cílem návrhu zákona je stanovit takovou úpravu výběru osob do funkcí ředitelů a členů dozorčích rad státních podniků a do funkcí členů orgánů obchodních společností, která bude prováděna transparentně a systémově a bude pod veřejnou kontrolou. Návrh zákona reaguje na stav, kdy je problematika výběru osob do funkcí ředitelů a členů dozorčích rad státních podniků a do funkcí členů orgánů obchodních společností upravena v některých svých aspektech v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v zákoně č. 92/2012 Sb., o obchodních korporacích, v zákoně č. 77/1997 Sb., o státním podniku, v zákoně č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, v zákoně č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, a v některých dalších zákonech. Jedná se tak o problematiku značně roztržštěnou a ve svém důsledku hůře uchopitelnou s obtížnější aplikací jednotlivých pravidel.

Návrh zákona se stanoveného cíle snaží dosáhnout zejména nastavením přesnějších pravidel výběrových řízení do předmětných orgánů a zavedením zveřejňovací povinnosti (zveřejňování nominantů, zápisů z jednání Výboru pro personální nominace atd.). Záměrem zákona nicméně není zasahovat do fungování státních podniků a společností s majetkovou účastí státu, nýbrž pouze vytvořit rámec pro vytváření vlastnické politiky státu, a to z pohledu personální problematiky. Návrh zákona upravuje zřízení a postavení Vládního výboru pro personální nominace, který bude ustaven jako poradní orgán vlády a jehož členy bude jmenovat vláda. K větší transparentnosti by měl přispět také institut povinného zdůvodnění odchýlení se od doporučení Výboru pro personální nominace. Působnost návrhu zákona se bude vztahovat na postup ministerstev, která vykonávají funkci zakladatelů státních podniků, případně jménem státu vykonávají práva akcionáře nebo společníka ve společnostech ovládaných státem, při výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu.

II.

Vztah k vládní protikorupční politice

Potřebnost vytvoření závazných standardů pro nominaci zástupců státu do obchodních společností a státních podniků je zakotvena již v rámci programového prohlášení a koaliční smlouvy vlády Bohuslava Sobotky. Zadání, aby Ministerstvo financí vypracovalo potřebnou právní úpravu, je na základě Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2015 až 2017 obsaženo v Akčním plánu boje s korupcí na rok 2015, Akčním plánu boje s korupcí na rok 2016 a Akčním plánu boje s korupcí na rok 2017. V Akčním plánu boje s korupcí na rok 2015 je úkol definován následovně: „*Vláda vytvoří závazné standardy pro nominace zástupců státu do obchodních společností (korporací) a státních podniků včetně stanovení zásad pro odměňování jejich managementu. Ministerstvo financí předloží vládě návrh na uzákonění principů, na nichž je založen Vládní výbor pro personální nominace. Tato regulace zabrání klientelistickému a politicky motivovanému obsazování strategických pozic v orgánech obchodních společností a státních podniků. Lze předpokládat, že transparentní proces výběrových řízení na tyto posty bude mít pozitivní dopad na hospodaření těchto subjektů.*“

III.

Způsob projednání návrhu

Návrh zákona o výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu a o změně zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů, (nominální zákon) je předkládán na základě věcného záměru, který vláda schválila dne 22. června 2016 a svým usnesením č. 559/16 uložila 1. místopředsedovi vlády a ministru financí zpracovat a vládě předložit návrh zákona o výběru odborníků do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu. Mezirezortní připomínkové řízení bylo zahájeno dne 9. listopadu 2016 a ukončeno dne 8. prosince 2016. Návrh zákona byl projednán pracovními komisemi Legislativní rady vlády a bude předložen na jednání Legislativní rady vlády.

Návrh zákona je vládě předkládán s rozpory s těmito připomínkovými místy:

- místopředseda vlády pro vědu, výzkum a inovace,
- ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu,
- Ministerstvo obrany,
- Ministerstvo spravedlnosti,
- Ministerstvo zemědělství,
- Ministerstvo průmyslu a obchodu,
- Ministerstvo vnitra,
- Úřad vlády, Českomoravská konfederace odborových svazů,
- Hospodářská komora,
- Svaz průmyslu a dopravy ČR,
- Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů.

Rozpory se týkají zejména následujících oblastí:

- nesouhlasu se zákonným řešením problematiky a preference exekutivního řešení,
- přílišné administrativní zátěže v případě nominace zaměstnanců ministerstev,
- nastavení spodní věkové hranice pro členy Výboru pro personální nominace (dále jen „Výbor“) i pro uchazeče (jak zrušení, tak zpřísnění),
- příliš úzké úpravy oblasti střetu zájmů pouze na poslance a senátory vs. požadavku na její vypuštění,

- požadavku výjimky pro státní podniky určitých rezortů (MO),
- neplatnosti právní úpravy pro státní podniky, jehož právní poměry se dosud řídí zákonem č. 111/1990 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů,
- požadavku na vytvoření Kodexu navazujícího na Strategii vlastnické politiky státu nad rámec navrhovaného zákona,
- požadavku na zakotvení povinného vzdělávání zástupců státu v orgánech právnických osob s majetkovou účastí státu,
- požadavku na uskutečňování výběrového řízení rovněž pro členy Výboru,
- požadavku na nezveřejnění životopisu uchazeče,
- požadavku na zavedení opatření týkajícího se rovného zastoupení žen a mužů,
- rozporu zásady loajality při zastupování státu a soukromoprávní úpravy,
- dvouměsíčního trvání celého nominačního procesu,
- podhodnocených předpokládaných nároků na státní rozpočet,
- zrušení neslučitelnosti členství ve Výboru se členstvím v politické straně/politickém hnutí,
- statutu, jednacího řádu a počtu členů Výboru,
- vlastní návrhem odlišně upravené zásady bezúhonnosti a bezdlužnosti,
- rozšíření působnosti návrhu zákona na Řídící výbor Českých drah, a.s.

Návrh zákona byl dne 22. února 2017 projednán v rámci pracovní komise předsedy Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí k hospodárnému nakládání s majetkem státu, která přijala doporučení, na jejichž základě byl formulován návrh stanoviska Rady.

IV.

Návrh změn

Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí uplatňuje k návrhu zákona následující stanovisko:

- 1) Doporučuje předkladateli zvážit, zda je nutná úprava problematiky výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu v podobě zákona. V návaznosti na to zvážit zavedení sankčních vynucovacích mechanismů.
- 2) Doporučuje předkladateli zvážit, zda by namísto nově vytvořených definic pojmů „bezúhonnosti“ a „bezdlužnosti“ pouze pro účely nominačního zákona neměly být použity standardní definice těchto pojmů užívané v jiných právních předpisech.
- 3) Doporučuje předkladateli zvážit úpravu uveřejňovacích ustanovení tak, aby materiál byl v souladu se současnými snahami vlády o maximální využívání formátu otevřených dat.
- 4) Doporučuje předkladateli zvážit buď vypuštění věkové hranice 28 let, nebo navázání věkové hranice na úroveň již stanovenou jiným platným zákonem.
- 5) Doporučuje předkladateli zvážit omezení výjimek ze zákona, neboť množství situací, na které se zákon nemá vztahovat, jeho aplikaci výrazně omezuje.
- 6) Doporučuje předkladateli vyjasnit, zda termín právnická osoba s majetkovou účastí státu odpovídá svým rozsahem termínu podnikající právnická osoba.
- 7) Při nezpracování výše uvedených připomínek má Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí za to, že předložená norma nesnižuje korupční potenciál tak, jak by bylo možné a žádoucí.

V.

Závěr

Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí doporučuje vládě v souladu s článkem 4 odst. 2 písm. b) Jednacího řádu Rady pro koordinaci boje s korupcí **neschválit** materiál „*Návrh zákona o výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu a o změně zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů, (nominální zákon)*“ v předloženém znění a vrátit jej předkladateli s doporučením jeho dopracování ve smyslu stanoviska Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí.

JUDr. Jan Chvojka v. r.

ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu